

nserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 6 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja po trikrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Pogled na deželni zbor kranjski.

Kratko pred velikonočnimi prazniki je končal deželni zbor kranjski svoje letošnje delovanje. Imel je vsega skup trinajst, oziroma petnajst sej v 36 dnevih; čas mu je bil tedaj kratko odmerjen, komaj za rešenje navadnih opravil t. j. pregled računov in proračunov. Na ta način in pri tako nakopičenem poslu ni bilo pričakovati niti posebno važnih sklepov, niti burnih razgovorov, a vendar ni vse tako gladko teklo, kakor se je skonc mislilo. Morda bo koristno in marsikomu vstreženo, če tu na kratko posnamemo vse važnejše dogodbe onih 13 sej in tako podamo kratek pregled vsega delovanja zborovega.

Vlada je podala zboru le dve predlogi, namreč postavo o posušenju ljubljanskega mahu, in drug načrt postavbe o premembi §. 68 ljubljanskega občinskega reda, po katerem zadobi mestno starešinstvo več oblasti v nakladanji priklad na davke. Političnega jedra tedaj nobena teh postav nima v sebi, zato ste menda tudi obe imeli gladko pot čez zbor.

Več hrupa, ko ti, je napravila postava o združenju manjših občin v velike občine. Lani namreč je dobil deželni odbor od deželnega zbora nalog pozvedovati in posvetovati se z župani in drugimi veljavnimi možmi o tem, ali bi bila taka postava koristna za deželo ali ne, in kako bi se dala izpeljati. Deželni odbor je to storil in kar je zvedel, ni ga moglo pripraviti do prepričanja, da bi bila ta postava koristna ali da bi se mudilo ž njo, in da bi se dala — vsaj za zdaj še ne lahko — po-

vsod izpeljati. To je poročal zboru in zbor je sklenil čakati še ugodnejega časa, da se bo videlo, če je ta postava za Kranjsko sploh potrebna. Nenarodna strah je sicer silila, naj se postava nemudoma jame izvrševati, ali večina ni bila njenega mnenja.

Dve za deželo važni in potrebni reči ste prišli v tem zboru v razgovor, a niste bili rešeni, namreč mala obrtniška šola na Dolenjskem in deželna norišnica. Gledé prve treba je še čakati obljubljenе podpore ministerstva, o drugi pa je zbor sklenil, naj deželni odbor še eno leto vse natanko preiskuje in prevdarja, da se potem napravi kolikor mogoče po ceni in namenu priležno. Tedaj dve silno potrebni napravi še čakate konečnega rešenja.

Razen teh so prišle nekatere druge reči v razgovor, po katerih so se odkrite pokazale skeleče rane dežele, ktere ji seka nesrečna sistema, dualizem. Mnogo ima trpeti dežela po goveji kugi, ki ima zkoz Hrvaško vedno odprta vrata do nje. Po tej trpé prebivalci ne le veliko zgubo na živini, ampak tudi po vojaški straži, ki zastavlja hrvaško mejo in ktero morajo občine vzdrževati. Po postavi ima take stroške plačevati država, a vkljub tej postavi se občinam ti stroški še zdaj, ko imajo že več let to nadlogo, niso povrnili. Da ne bi bilo dualizma, veljala bi enaka postava o živinski kugi, kakoršna je pri nas, tudi na Hrvaškem in kuga bi bila kmalu zatrta.

Največ trpi pa dežela po liberalni postavi za ljudske šole. Po tej postavi se občine silijo zidati šole, in da to morejo, so prisiljene nakladati občinske priklade na davek, nekatere celo

do 35 kr. na goldinar. Ali to še ni vse, kajti ta davek gre le za zidanje šol in šolske potrebe. Proračun normalno-šolskega zaklada kaže namreč, da za plačo učiteljev ne zmanjka nič manj ko nekaj čez 161.000 gl., ktere mora plačati vsa dežela. Ne gré pa misliti, da je ta primanjkljaj le slučajin, le za eno leto — ne! Primanjkljaja bo vsako leto več, ako sedanja postava ostane v veljavi. Morda se pa pri takih stroških smemo tolažiti s tem, da so varno naložen kapital za našo mladino. Ne, tudi ta tolažba nam ne ostaja, kajti sistema je taka, da ne morejo roditi šole dobrega sadu. Že pogled v najvišji deželni urad v tem obziru, namreč v deželni šolski svet, nas mora oplasiti. Iz pritožeb, ki smo jih v deželnem zboru o tej po sedanji sistemi izmišljeni in vstvarjeni gosposki slišali, razvidimo, da se od nje nimamo nič ugodnega nadjati, ker tudi tu ima sedanja sistema vajeti v rokah. Zastopnika deželnega odbora se celó ogibata tega šolskega sveta, ker nočeta s svojo nazočnostjo pripoznati, da bi bil sedanji deželni šolski svet postavno sestavljen. Tudi se je slišalo v deželnem zboru, da se ministerstvo malo briga za ta šolski svet, marveč ravna po svoji volji. — Gledé šol na Kranjskem je tedaj deželni zbor razodel hude rane.

Pritožbe iz raznih krajev dežele zaradi silnega iztirjevanja davkov po davkarskih uradnihah so napotile deželni zbor do resolucij, po katerih dobi deželni odbor nalog, pri deželni vladi poganjati se za to, da se davki zanaprej bolj milostljivo izterjujejo in se pri tem ozirjemlje na slabe čase in vremenske nezgode.

Ričet.

(Spisal Obadovič II.)

No, hvala Bogu! Prestali smo volitve za mestno starešinstvo. Vlegel se je hrup, le po listih, zlasti po „turškem listu“, še bobni in ropota, valovi, ki so požrli čvetero nemčurskih kandidatov, se še niso umirili. Je pa tudi res bilo, kakor sodni dan. Mrtvi sicer niso vstajali iz svojih grobov, pač pa bolni iz svojih postelj in hiteli na „rotovž“ svojim na ljubo glasovat. Par takih volitev zaporedoma, pa bo ob sapo veliko nas, nemčurski prvaki in gonjači pa vsi.

Volitev je sploh sitna reč za volilce in druge. Nekdaj, ni dolgo tega, je čevljar pridno nabijal čevlje, krojač šival in meril, mizar brugal se le za obel, kovač za kladvo in naklo, marelar je izdeloval marele, strojar strojil kože; da je le davek plačal o pravem času, pa ga je ves svet pri miru pustil, on sam pa druge ljudi — izvzemši dolžnike. Zdaj pa je tak mizar, čevljar, ključar, krojač, strojar jako imenitna stvar, ker je volilec; zdaj ni dosti, da dobro in poceni dela, o ne! za vse to se

ne brigajo drugi toliko, kolikor za to, da voli in koga voli. Življenje te vrste ljudi ni več tako prijetno, kakor je bilo nekdanj, ko so si na tibem in vsakemu prikimovaje nabirali zaklade in zidali ali kupovali hiše; zdaj morajo pokazati tudi ti ljudje rogé, da se vidi, kaj mislijo, kteri stranki pripadajo — hoté ali nehoté, to je eno in isto. Tako izpraševanje vesti je za te ljudi jako sitno, kajti večina izmed njih se boji pokore, ktero bi jim utegnili naložiti ta ali ona politična stranka. Pokora nobena ni prijetna, zlasti če človek misli, da je ne zasluži. Boječ se pokore se tedaj volilec te vrste vije in zvija kakor kača, najrajši bi ne rekel ne „bev“ ne „mev“. Ali temu se je težko izogniti, kajti če ne reče ne „bev“ ne „mev“, se zameri obema strankama in dobi dvojno pokoro. Temu izogniti se je le ena pot: obojim dati besedo, da voli njihove kandidate, iti z dvema ali tremi volilnimi listi na „rotovž“ in enega oddati — kterege koli, saj se zunaj ne vidi, kaj je znotraj zapisano. Ko pride ven, stiska obojim roke in sežge neododani list ali, če je imel tri, neoddana dva, da nihče ne ve, kaj je volil. „Dobro sem jo vdel“, si misli domu prišedši in si mane roke,

„zdaj mislijo nemčurji, da sem volil njihove kandidate, Slovenci pa, da sem oddal list, na katerem so bili njihovi kandidati zapisani. Jaz edini vem, ktere sem volil, drug nihče. Prikužil pa sem se obema strankama.“ In sam strmeč zaradi svoje bistré glave, ki mu je rodila to izvrstno misel, gre sam sabo zadovoljin spat.

A počkaj malo! Drugi dan je slišati, da je ta mož volil nemškutarje tej ali oni viši glavi na ljubo. Že popoldne leté na-nj vsake baže zbadajoče besede in zadevajo ga hudi pogledi narodnjakov. To mu ni ljubo, obrne se do prijatelja, o katerem vé, da je odločen Slovenec, in mu toži o krivici, ki se mu godi. „Obžalujem res, da se vam to godi“, ga ta tolaži: „Jaz hitim popraviti to krivico. Prepričan sem, da bodo naši časniki brž popravili ono novico. Vi ste tedaj volili Slovence?“ — „Se ve da“, odgovarja oni nekako počasno, „jaz že vem, kaj je prav“. — „Tedaj vas bom jaz po časnikih umil in naznanil, da ste volili slovenske kandidate!“ — „Stojte malo“, pa ga vstavi oni, „si bom vso to reč prej premislil. Počakajmo do jutri, da vso to reč prespim.“

Drugo jutro se zopet srečata. „No, kaj

Kakor mora človeka veseliti ta sklep zbora, ki se je posebno za kmete potegnil, tako ga mora osupniti vzrok takega sklepa.

Tedaj mora že deželni zbor braniti ubožega kmeta, ki je menda le zato na svetu, da si s svojim silnim trudom denarja za davek pridobi, braniti pred silo davkarjev! Da je tako, to je v zboru pripoznati kolikor toliko deželni predsednik vit. Widmann sam, ko na dotično očitaje dr. Poklukarja ni mogel drugzega odgovoriti, nego to, da je v novič dal vsem davkarskim uradom ukaz strogo ravnati po postavi. To je tiho priznanje tega, da so pritožbe zoper davkarske urade in njihovo osobstvo opravičene, kajti če bi se ti držali strogo le postave, čemu potem opomin, da naj se je drže? —

Iz vsega tu rečenega je razvidno, da letošnje zborovanje deželnega zbora kranjskega je bilo omejeno večidel na krajne, t. j. deželne razmere; tedaj ne tako, da bi bilo obratno pozornost avstrijskih politikarjev na ta zbor. Interpelacije ni bilo nobene, dasiravno bi bilo predmeta za-nje čez mero. Zgodovinsko ali politično važno se to zasedanje tedaj ne bi moglo imenovati. Izvzemši par prask med poslanci dvojne stranke je zborovanje mirno se končalo. (Konec prih.)

Deželni zbori.

Trinajsta (oziroma štirinajsta) seja 11. t. m. V imenu finančnega odseka poroča poslanec Murnik o dr. Bleiweisovem predlogu: „naj finančni odsek preračuni, koliko priklade na davke bi prišlo na deželo za vzdržavo niže kmetijske šole na Dolenjskem.“ Finančni odsek je preračunal, da bi letni stroški znašali okoli 8000 gld., tedaj bi dežela dobila naklade le 1°/₁₀.

Dr. Bleiweis izreče svojo zadovoljnost s tem, da priklada ne bi bila viša in povdarja važnost take šole, po kateri bi se kmetijstvo izdatno zboljšalo tako, da bi dežela one priklade celó ne čutila ne. Vendar se on sklada s tem, naj se z osnovo šole prične še le takrat, kedar bo ministerstvo dovolilo obljubljeno podporo 30000 gld.

Baron Apfaltrern poroča potem v imenu večine finančnega odseka o napravi deželne norišnice na „Studencu“ pod Ljubljano. Po

nasvetu te večine naj se na omenjenem posestvu naredi poslopje za 110 blaznih in sicer za 20 v dosedanjem hišnem poslopju, za 90 pa v dosedanjih hlevih, ki se imajo za eno nadstropje vzdigniti in primerno predelati. Za vsa ta dela se dovoli 25.000 gld. iz ostanka norišnega zaklada. V dosedanji norišnici naj se pridrži prostora za 40 besnih in hujših norih, v novi norišnici pa naj se nastavi za blazne pomočni zdravnik, podložen primarnemu zdravniku v deželni bolnišnici.

Temu predlogu večine nasproti podá dr. Poklukar v imenu manjšine drug predlog, namreč, da se ima norišnica napraviti namenu bolj primerno in v to porabiti glavno pohišstvo za 16 besnih in za 40 nemirnih blaznih, mirni in ozdravljivi blazni naj pa ostanejo v deželni norišnici v Ljubljani. Za izpeljavo potrebnega predelanja se ima dovoliti svota 100.000 gld., ktera naj se plača deloma iz sedanjega norišničnega zaklada, deloma iz delov tega posestva, ki za namen niso potrebni in se imajo prodati, in ostanek iz deželnega zaklada. — Glavni razloček med obema predlogoma je tedaj ta, da bi bila norišnica po predlogu manjšine pripravnejša, namenu primernejša, po predlogu večine pa cenejša.

Vladin zastopnik vit. Widmann govori prvi in opomni, da bi vlada sklepu po predlogu manjšine težko pritrdila.

Dr. Bleiweis se oglasi zoper predlog večine finančnega odseka in dokazuje v daljem govoru silno potrebo te norišnice, ker dosedanja je že prenapolnjena in vendar še iz vseh krajev blazne sém ponujajo. Skušnja uči, da je blaznih čedalje več in da, čim primernejša je norišnica, toliko več se jih ozdravi, zdaj skoro polovico. Da pa nova norišnica doseže svoj namen, treba jo primerno vrediti, sobe morajo biti zračne, suhe; take se dajo le v glavnem hišnem posestvu napraviti, ne pa na hlevih, ki stoje na mokrotnih krajih. Razlogi večine odsekove so tedaj nekaj „ričet“, in če bi se norišnica po njegovih nasvetih naredila, ne bila bi vredna dežele, niti namenu primerna. Res, da bi po predlogu manjšine naprava norišnice bila nekoliko dražja, a bila bi popolna. On se tedaj strinja s predlogi manjšine in jih priporoča.

Za dr. Bleiweisom se oglasi Dežman proti predlogom manjšine. Novega ali izdatnega nič

ne pové, poslušalcem se zdi celó, da te reči prav dobro ne razume. Se ve, da priporoča nasvet bar. Apfaltrerna. — Poslanec Zagorec se vstraši stroškov, drugzega pa ne ve navesti zoper predlog manjšine.

Ko je dr. Bleiweis še enkrat temeljito ovrgel razloge nasprotnikov, se oglasi poslanec Grasselli. Njemu se z norišnico posebno ne mudi, zato stavi predlog, naj se razpiše konkurz za najpriležniši stavbeni načrt, drugo leto pa naj deželni odbor na podlagi poročila manjšine stavi deželnemu zboru primerne predloge gledé stroškov in drugih reči.

Dr. Bleiweis se obrne proti Dežmanu, kateri je rekel, da bi se bila dežela že zaradi norišnice lahko pogodila z norišnico v Gradcu, a da je bila napoti „die leidige Sprachenfrage“, ker zdravniki v Gradcu najbrže ne bi znali slovenski. „Gospoda moja — pravi dr. Bleiweis — komur vzame Bog um, temu ostane edino še jezik, po katerem se more sporazumeti s svetom. Če pa uma nima, kako se bo pač učil tujega jezika! Najvspešnejše zdravilo za blazne je prijazno ravnanje z njimi, tedaj pogovori z zdravnikom, ktereга mora bolnik razumeti. Zato je bil naš pomislek gledé jezika opravičen.“ Govornik nadaljuje, da vse, kar je Dežman govoril, so prazne pene, niti zavračanja vredne. — Slednjič se čudi Grassellijevemu predlogu. Čemu je? Le, da se ta nujna reč zavleče. Drugo leto osorej ne bo nič novega se zvedelo, pozvedbe in računi so natančni, zato daljno pozvedovanje in prevdaranje odveč.

Kjer se govori, mora biti tudi dr. Schrey zraven, brez njega ni prave debate. Zato se tudi tu vmes vtakne in govori nekaj; čas njegovega govora porabijo poslanci oboje stranke v to, da gredó v stranske sobe kadit in razgovarjat se. Dvorana je tedaj skoro prazna in se napolni še le, ko dr. Poklukar jame zavračati nasprotne ugovore. Za njim govori po končani debati poročevalec večine baron Apfaltrern, ki se posebno jezi zaradi besede „ričet“, s katero je dr. Bleiweis njegove razloge prav dobro kaznil. Tudi porabi to priliko za brambo svoje rodovine, ker mu je v eni prejšnjih sej dr. Zarnik očital, da on kot Nemec ne more biti vnet za naš narod, ampak le za nemški jezik in ponemčevanje naroda našega. O tem, kako in koliko je njegova rodovina — pravi

je?“ ga nagovori prijatelj, „ali naj se naznani, da ste volili Slovence?“ „No, veste“, odgovarja z zategnjenim glasom ta, „pustiva vse pri miru. Bolj ko se take reči mešajo, slabše je.“ — S temi besedami odide, prijatelju pa se zabliška v glavi. „Ej, tiček ti“, si misli, „ko bi preklical ono novico in rekel, da si Slovence volil, planili bi nemčurji nad-nj, ker je tudi njim dal isto besedo, kakor Slovencem. Zdaj se je le tem zameril in mož že ve, ktera zamera mu utegne več škodovati.“ — Vendar je nista zadela prav ne ta ne oni, kajti zdaj oboji moža postrani gledajo in on ima priliko premišljevat, kako resničen je pregovor, da „dvema gospodoma se ne dá streči“.

Za tega bi bilo bolje, če bi se bil iz zadrege zvil, kakor nek drugi njegove vrste. Ko ga po enajsti uri še ni bilo na „rotovž“, pelje se znani nemčurski chef-agitator s fujakerjem po-nj in res pridrdra ž njim pred „rotovž“. Tu se voz vstavi, agitator se skobaca na desni ž njega, pripeljani volilec pa skoči na levi ven in — se zgubi med množico; ko se agitator po njem ozre, ga ni nikjer več videti. Na to na vseh straneh strašen smeh, chef-agitator pa drvi ves razburjen na „rotovž“.

Tu zvé, da tudi drugzega volilca, ktereга so imeli na muhi, še ni bilo volit.

Vkljub temu, da se je ravnokar hudo spekel, teče agitator tudi po tega. Najde ga v prodajalnici. „Ne boste šli volit?“ ga nagovori ves spehan po nagli hoji. „Rad bi šel, gospod.“ odgovori ta, „ali saj vidite, da sem sam v štacuni, zapreti pa je pred tri četrt na dvanajst ne morem.“ „No, tu imate list“, nadaljuje oni, „le hitite na rotovž, bom jaz ta čas v prodajalnici, če vam je prav.“ „O zakaj ne, če ste tako prijazni“, odgovori trgovec, vzame klobuk in podani mu volilni list in odide. Ko pride nazaj, ga nagovori agitator veselo: „No, ste opravili?“ „Opravil“, pravi oni, „in tu je vaš list, ga nisem potreboval.“ „A, ste imeli že drugzega!“ „Da, s slovenskimi kandidati popisanega. Tega sem oddal.“ „A, veste, to je nesramno“, rohni nemčurski agitator, povezne svojo pinjo na glavo, odpre vrata in šine ven s tako silo, da šipe za njim zaropotajo.

Nič bolje se ni godilo drugemu. Ta je namreč prežal na nekega brivca že eno uro, da bi ga gnal na rotovž. Kakor vojak je stal pred njegovim lokalom na straži. Pa ker so

le vedno ljudje zahajali k brivcu, možic, dasiravno bi se bil strašno rad zunaj stražecemu „visokemu“ gospodu prikupil in šel nemčurje volit, ker je Lah, vendar ni mogel popustiti ljudi, ki so vedno prihajali. To zapazi nekaj nagajivih mlajših Slovencev. Brž naredo skrivno zarotbo med sabo in od 10 do 10 minut je videti po dva in dva podati se v brivčevo štacuno; ta je, oziraje se na stražo zunaj, hitel in hitel, a kaj je vse to pomagalo! Še ni enega odpravil, že sta čakala po dva na novo došla. To je trajalo do dvanajstih in ko poldne zazvoni, popusti nemčurski agitator stražo, za njim gresta tudi zadnja dva Slovenca, brivcu rekši, da bosta raje pozneje prišla. Tako je brivec več zaslužil, ko navadno, a volit vendar ni šel.

Konec vseh teh homatij je ta, da smo narodnjaki spravili zopet štiri svojih kandidatov na „rotovž“, med njimi strašnega Regalija. Ali bo zdaj „župan“ Lašan res popustil županstvo, kakor je neki žugal? In kaj bo storil Dežman? Dozdaj še ni nobeden izmed nju svoje obljube spolnil.

— vneti za deželo in dela za njen blagor, bodo sodili potomci, kateri bodo spoznali, kdo ima prav, ustavoverci ali narodnjaki. Gledé norišnice se on pač ne poganja za-njo iz samopridstva, ker niti on niti rodovina njegova je menda ne bo potrebovala*).

Po predlogu dr. Zarnika preneha seja in finančni odsek se posvetuje. Ko se zopet prične, naznani poročevalec bar. Apfaltrern, da je odsek svoj prvi predlog spremenil in predlaga zdaj zboru, naj na podlagi obeh poročil, manjšine in večine, deželni odbor vso to reč zno-vega preiskuje in prihodnjemu deželnemu zboru stavi nasvete o zidani norišnice.

Dr. Zarnik je zadovoljen s tem, češ, da ima do drugega leta deželni odbor dosti časa vso to reč na drobno pretresati, poslanec Grasselli pa svoj predlog umakne, ker je že v odsekovem predlogu po večem posnet.

Dr. Bleiweis pravi na to, da on sicer bi ne imel nič proti temu predlogu, ako bi se z norišnico tako ne mudilo. A kam bomo djali blazne, ki nam jih z vseh krajev silijo? Kdo bo prevzel odgovornost za to, če se po tistih, katerih zavoljo popolnega prostora ne moremo sprejeti, kaj hudega zgodi? Naj tedaj kdo nasvetuje kako sredstvo, kaj početi v takih primerljajih, kam z blaznimi, če nam jih pošljejo! Po takem predlogu, ako bi bil sprejet, bi deželni zbor spravil deželni odbor v strašne zadrege.

Poročevalec manjšine dr. Poklukar ostane po vsem tem pri svojem nasvetu, ravno tako baron Apfaltrern. Pri glasovanju se sprejme novi predlog večine finančnega odseka, ker za-nj glasuje vsa nemčurska stran, skoro vse središče in nekoliko slovenskih poslancev na levici, predlog manjšine finančnega odseka pa ne obvelja. Sprejme se tudi enoglasno predlog, da se izreče pripoznanje deželnega zbora primariju dr. Karolu Bleiweisu in deželnemu inženirju Vičelnu za njun trud o tej zadevi in se jima dá nagrada po 400 gld. iz deželnega zaklada.

Potem se pretrga seja ob treh in preloži na peto uro popoldne.

Deželni zbor tržaški. (Izv. dop.) Tretja seja, 10. apr. Prošnje laških vseučilišnikov, naj se vstanovi v kakem laškem mestu v Avstriji**) pravna akademija z italijanskim učnim jezikom, izroči se deželnemu odboru, naj se obrne za to s spomenico do ministerstva. — Deželnemu glavarju se naloži, naj izroči ministerstvu spomenico zadevajočo nov zakonik za pomorstvo, ki naj se izdela po Napoleonovem zakoniku s tistimi spremembami in dostavki, ki so se pokazali potrebni v 70 letih, odkar se je ta zakonik vpeljal. — Sprejela se je še druga spomenica, ki ministerstvo pozivlje, naj poskrbi, da se snide mednarodni kongres vseh pomorskih držav, ki naj vzajemno določi, kako bi se mogle nesreče na morji odvracati ali vsaj zmanjševati. Vse te reči so se sprejele po poročilih odsekov enoglasno in brez razgovorov. Ko pa hoče podpredsednik Hermet, kot poročevalec dež. odbora, na to brati odborovo poročilo o razširjanji tržaškega mesta, vstane okoliški poslanec dr. Lozer in reče, da ne more se vdeležiti obravnave ni glasovati za načrt postave, ki je v škodo okolici. Hermet odgovori, da mesto in okolica ste ena občina in da toraj zaradi tega ne more okolica škode trpeti. Vsakako pa se zahvaljuje dr. Lozerju za od-

ločnost in ker po odhodu njegovem in drugih njegovih tovaršev iz okolice ne bi mogel zbor o tem dalje sklepati, zato on predlaga, naj se stvar odloži na prihodnjo sesijo. Posl. dr. Goracucchi pa predlaga, naj se ne odlašja do druge sesije, temveč le do prihodnje seje, ktera naj se skliče koj drugi dan ter naj se naroči dež. glavarju, da skliče vse poslance in da jim naznani važnost in nujnost dnevnega reda. Ta predlog obvelja. Posl. Hermet bere potem poročilo dež. odbora o pregledovanji in popravljanji državnih osnovanih postav v federalnem in liberalnem smislu. Poročilo hudo šiba vlado in državni zbor, kteremu pripisuje občno nevoljo in nezadovoljnost vsega cesarstva v političnem in gospodarskem oziru ter povdarja v svojej resoluciji, da vkljub neposrednim volitvam za drž. zbor so zgodovinske pravice Trsta nedotakljive in da državne osnovne postave se morajo pregledati in spopolniti. Deželnemu glavarju se naloži, naj resolucijo oddá ministerstvu. Vladni zastopnik vitez Rinaldini na to vlado brani v dolgem govoru, ali zavrne ga zopet poročevalec Hermet; na kar se resolucija z večino sprejme. Poslanci vladne patrijotične stranke se niso vdeležili glasovanja, nekteri so celó zapustili dvorano.

Četrta seja, 11. aprila. Pričujočih z glavarjem je 48 poslancev, tedaj zadostno število, da se prenaredi §. 41 mestnega statuta.*) Poročevalec Hermet prebere odborovo poročilo o premaknenji mestnih mejnikov. Iz tega je razvidno, kako zeló se Lahoni bojé okolice in okoličanov, ker celó zgodovinsko ime „okolice“ so izbrisali iz svojih spisov in hočejo velik del bližnje okolice, ki je pa po večem dežela, še pravo predmestje ne, mestu vtelesiti. Poročilo maha zlasti po okoliškem državnem poslancu Nabergoju zavoljo njegovega znanega predloga o vrščenji okolice v tretji razred mesnega davka, ki ga je državni zbor tudi sprejel. Poročilo tudi zaznamenjuje vse kraje, ki se imajo mestu pridružiti. Iz priložene tabele se vidi, da po tej postavi pripade k mestu iz okolice 798 (776 meščanskih in 22 kmečkih) hiš z 23.694 prebivalcev in sicer 23.326 (?) meščanov in 368 (?) kmetov. Zunaj mesta „okolica“ se ne imenuje več) ostane 2424 hiš z 20.102 prebivalci. Iz okolice pripade k mestu 232 volilcev (le 15 kmečkih?); zunaj mesta ostane pa volilcev 1917. Ko se začne obravnava, povzame besedo okoliški poslanec Nabergoj in pravi, da ta načrt se deželnemu zboru podaja že v tretje. Prva dvakrat so zastopniki iz okolice protestovali zoper tako postavo in tudi zdaj bi bilo škoda čas zgubljati s tako obravnavo. Načrt deželnega odbora ne vredeuje, temveč uzurpira najboljše dele okolice in zato on protestuje proti temu ter prosi, da se njegov protest sprejme v zapisnik. Prav tako protestuje tudi poslanec Nadlišek.

V okolici izvoljeni Lah Burgstaller reče, da se ne strinja s predgovornikoma, pa tudi ne popolnem z odborovim elaboratom ter da bo v specialni debati stavil svoje predloge. Vladni zastopnik vroče podpira med ploskanjem na galeriji načrt postave, ki se tudi z večino sprejme z majhno spremembo. Vsi posebni nasveti Burgstallerjevi pa so padli, kar ni velika škoda. Da bi ta gospod vsaj sprevidel, kaj mu pomaga njegova polovičarska politika in da bi njegovi volilci vsaj tudi sprevideli, v koga stavijo oni svoje zaupanje! Lahoni in vlada, če tudi sicer toliko si nasprotni, pa so se združili, da se znosijo nad okolico. Et facti sunt amici Herodes et Pilatus in ipsa die, nam antea inimici erant ad invicem. — Iz strahu,

*) Tržaški zbor ima 54 poslancev. Pis.

da ne bi bilo več mogoče sklicati toliko poslancev skupaj, sprejeli so Lahi postavo na predlog znanega ustavoverca Pascotini-ja brž tudi v tretjem branji z nekim dostavkom vladnega zastopnika.

Politični pregled.

V Ljubljani, 19. aprila.

Avstrijske dežele.

Na Dunaji je bilo v torek posvetovanje obojnih ministrov pod predsedstvom cesarja samega. Sporazumeli pa se ministri niso, ampak odložene so razprave za eno leto. Tedaj je na ta način kriza ministerska začasno odpravljena.

Veliko hrupa je napravila na Dunaji nižje-avstrijska hranilnica, ki ima neki okoli 40 milijonov zgube, izmed teh 7 milijonov samo pri avstrijski hipotekarni banki. Tako spravlja sedanja sistema vse v nič.

Dunajski škof ima biti, kakor se sliši, 30. t. m. ustanovljen.

Vnanje države.

Iz jugoslovanskega bojišča so zadnje novice zelo burne. Telegrami iz Dalmacije namreč poročajo, da so ustajniki 15. t. m. prijeli Trebinje, ko je odšlo nekaj turške posadke proti Gačkovemu. Pok topov se je slišal celó do Dubrovnika. Včeraj v Ljubljano došel telegram poroča o veliki zmagi ustajnikov čez turške čete, ki so hotele živeža v Hercegovino donesti. Kaj so ustajniki pri Trebinji opravili, do danes še nismo zvedeli. Naskok je moral silen biti, ker so ustajniki s Črnogore dobili 8000 pušek in imajo tudi že čvetero topov.

Tudi v Bosniji se čete ustajnikov zbirajo, zdaj je že okoli 10.000 mož skup. Ti mislijo pomikati se proti sredi, kar ne bo posebno težko, ker so posadke po trdnjavah majhne in slabe. Turška vlada je ukazala vse veče in važnejše kraje vtaboriti, znamenje, da se Turki ustajnikov na moč bojé. Na vsak način se ustaja povsod na noge spravlja.

Na Turškem so nekteri imenitnejši veljaki pri dvoru sprožili misel, naj se sedanja vlada premeni v ustavno po izgledu drugih evropskih vlad. Ali ta misel ni v Carigradu všče ne sultanu ne drugim veljakom in bi se tudi ne dala izpeljati.

Na Srbskem je vse nemirno, zlasti kar je Turčija, boječ se vojske, jela vnovič nastavljati vojake ob srbski meji. Ali bo mogla Srbija pri takih razmerah še dalje ohraniti mir in kako dolgo, to je jako dvomljivo vprašanje. —

Izvirni dopisi.

Iz Notranjskega, 13. aprila. Dopis iz Notranjskega v št. 43. Vašega lista, ki govori o nepotrebnem poduku v telovadbi, je žalibog popolnoma resničen.

Lastna skušnja me uči, da ta poduk v ljudski šoli ni na pravem mestu. Kmečki otroci telovadijo doma, gredé v šolo in iz šole, tako da mnogokrat pridejo vsi spehani in trudni v šolo in domu. Vse kaj drugega je z mestnimi otroci, ki so večidel v mestnem ozidju zaprti. Naši kmečki otroci se vedno sučejo: pred hišo, na vrtu, na potu, stezi, njivi, trati itd. v prostem zdravem zraku, in to vse leto za letom, — mestni otrok pa vsega tega pogreša. Zato so naši kmečki otroci večidel bolj zdravi, kakor mestni.

Jaz kot učitelj v ljudski šoli bi samo nasvetoval, da se postava v tem oziru toliko

*) Za bogate blazne, ki so v stanu plačati, je izvrstna blaznica (norišnica) v nekem kraju na Nemškem. Vredn.

**) V katerem li? Kje je kako laško mesto v Avstriji? Vred.

predružači, da bode telovadba obligaten predmet edino le v mestnih šolah in večih trgih; v ljudski šoli pa naj bode obligaten predmet mesto telovadbe nauk o poljedelstvu in kmetijstvu oziraje se v tej stroki na krajne razmere. Poduk v telovadbi na ljudskih šolah naj bode toliko kot primeček, izključljivo samo za dečke. Da bi se nauk v telovadbi na ljudskih šolah tudi za dečke popolnoma odstranil, to bi ne bilo prav, ker se mora ravno ljudska šola kolikor toliko ozirati tudi na novo vredjene vojne postave. Tako mislim jaz, in z menoj še mnogo drugih. J—, učitelj.

Iz Rima. 7. aprila. V katoliški ali vzajemni narodni deputaciji, ktera se je bila pretekli mesec poklonila sv. očetu, bil je tudi Slovenec, in sicer v Rimu bivajoči mladi slikar g. Janez Šubic. Iz njegovega pisma 7. aprila do nekega prijatelja rojaka naj se priobči tole: „Pred 14 dnevi sem bil zopet enkrat pri avdijenci sv. očeta, ko so sprejeli bili internacionalno deputacijo. Bili so pri njej sami moški, nekaj čez 50 oseb skupaj, pa skoraj vsi veliki gospodje, knezi, grofi, ljudje iz visoke družbe. Težko je bilo dobiti privoljenje k tej avdijenci; meni je k temu pripomogel g. monsr. Jaenig, rektor nemške cerkve in romarske hiše S. Maria della anima. Sv. oče so se mi zdeli ravno taki kot lansko leto, ko sem jih prvikrat videl, čisto nespremenjeni, ravno tako zdravi, prijazni, dobrovoljni starček. Na v francoskem jeziku pisano adreso, ktero sem tudi jaz bil podpisal, odgovorili so sv. oče kakor navadno v italijanskem. V prijaznem, krepkem in najlepšem govoru, kar sem jih dozdej slišal iz ust sv. očeta, so govorili o preroku, ki je v zamaknjenji videl neskončno raván, polno človeških kosti in ostankov, in kako so se te kosti na mogočni ukaz, na glas, ki ga je prerok slišal iz nebes, začele zbirati itd. Tako je zdaj cerkev preganjana, razkropljena, razdjana na male družbe trdnih, zvestih vernikov. Ali kakor je oni mogočni glas iz nebes združil one kosti, obdal jih z mesom in kožo; tako bode Bog združil trdne vernike, zveste duše in cerkev bode zopet stala velika, edina, lepša kot poprej itd. — Drugi dan so sv. oče brali mašo v kapeli sv. Pavla, kamor pa nisem mogel priti, ni bilo prostora za toliko ljudi. Velikonočni prazniki se bodo tudi letos obhajali tiho, brez večih svečanosti, ki so vse odpravljene, odkar je laška vlada tukaj. — Lepo vreme imamo, ali pred 10 dnevi je neki dan sneg naletaval. Vse zelení, že sredi meseca februarja je bilo nekaj drevja v cvetji.“

Domače novice.

V Ljubljani, 20. aprila.

(Mil. knez in škof) se jutri, 21. t. m. ob 5. uri zjutraj odpeljejo v Ipavo, kjer bodo po vseh kuracijah od 21. do 29. t. m. imeli kanonično obiskovanje. Skoro povsod bodo tudi delili zakrament sv. birme.

(Na slavo dr. Palackemu,) slavnemu zgodovinarju českemu, ki je ravnokar dokončal monumentalno delo 40letnega truda „Dejini naroda Češkeho“, bo napravila čitalnica ljubljanska 22. t. m. slovesno besedo s petjem, deklamacijami in vojaško godbo, kakor je Silvestrov večer navada. Povabljeni so udje vseh narodnih društev in tisti, kateri bodo dobili posebno povabilo. Program besede bomo priobčili še le prihodnjič.

(Slovensko gledališče.) Preteklo nedeljo se je prvikrat pokazala nova vojaška godba in kako! Vse občinstvo je bilo navdušeno in gromovit plosk kar ni hotel nehati. Od te vo-

jaške godbe se nam je nadjati še veliko izvrstnega. — Prihodnjo nedeljo bo imel gospod Fr. Schmidt svoj častni večer z dobro igro „Zmota za 30.000 gold.“ (nemški „Kanonenfutter“), ki se bo na našem odru prvikrat igrala. Ker je beneficijant priden in vrl igralec in je svoj igralni talent že v različnih nalogah pokazal, zato mu želimo polno hišo.

Razne reči.

— Duhovske premembe. V tržaški škofiji: Preč. g. dr. Janez Glavina postane škof poreško puljski. Č. g. Janez Dukić, častni kanonik, župnik in arhipresbyter v Novemgradu (Cittanuovo), dobil je stolni kanonikat pri sv. Justu. Č. g. dr. Janez Šust, škofijski kancelar, postal je častni kanonik.

— Novoposvečeni za tržaško škofijo g. Jos. Močilnikar, bode obhajal „novo sveto mašo“ na belo nedeljo (23. aprila) v svojem rojstnem kraju na Vačah.

— Na korist podpornega društva za uboge dijake napravi se v Novem mestu 20. aprila v kazinski dvorani koncert s sledočim programom: 1. Mozart — Ouvertura k operi „Don Juan“ za orkester. 2. Pesem z glasovirom. 3. Ferd. Hiller — „Sonntagsmorgen“, poje mešani zbor. 4. Haydn — Kvartet za dvoje gosli, violo in cello; b) adagio, d) finale. 5. Deklamacija „Schiller's Glocke“. 6. Ant. Foerster — „Po jezeru bliz Triglava“, koncertna ilustracija za glasovir. 7. Ant. Foerster — „Svet“, poje moški zbor. 8. Feliks Mendelssohn — „Maiglöckchen und die Blümelein“, poje dvoglasni ženski zbor z glasovirom. 9. Nedved — „Moja rožica“, poje moški četverošpev. — 10. Emil Titl — Ouvertura k slovanskim napevom. — Vstopnina: za sedeče 60 kr., za stoječe 30 kr., za galerijo 15 kr. Začetek ob 8. uri.

Listnica vredništva.

Dopisa iz Idrije in slov. bistriške okolice prideta prihodnjič na vrsto.

Umrli so:

Od 13. do 18. aprila. Nikolaj Weinberger, jetnik v posilni delavnici, 24 l., za pljučno sušico. Jože Žerovnik, klobučar, 50 l., za rakom na jetrih. Marija Molek, dekla, 16 l., za spridenjem krvi.

Ivana Perko, parn. mlin. pom. otrok, 2 1/4 l., za pljučno sušico. Regina Ambrož, gostača žena, 56 l., za vodenico. France Zavrl, gruntarja sin, 20 l., za srčno vodenico.

Eksekutivne dražbe.

21. aprila. 3. Ive Špienagelj-ovo iz Kovače vasi. — 3. Mart. Bukove-ovo iz Zagazdeca (130 gl.), oba v Črnomlju. — 2. Marije Kopin ove iz Senuš (1605 gl.) v Krškem. — 2. M. Lipove-ovo iz Babinega polja v Ložu. — 2. Suzane Hafnerjeve in Ajdovščine v Ipavi. — 2. Jernej Bambič-ovo iz Hriba (875 gl.). — 2. Tone Petlin-ovo iz Vel. Poljan (1950 gl.), oba v Ribnici. — 2. Marije Kokalj eve iz Kroke (730 gl.) v Radoljci. — 3. Jurij Frank-ovo iz Čelja v Bistrici. — 3. Jan. Rebec-ovo iz Radohove vasi v Postojni. — 1. Jurij Čopič-ovo iz Zagorja (1350 gl.). — 1. Fridr. Žnidaršič-ovo (4300 gl.), oba v Bistrici. — 1. Jože Bovha-vo iz Zvirč (1545 gl.) v Žužemberku. — 3. Jan. Godnov-a iz Gorenjega Vetera (2804 gl.) v Tržiču. — 3. Tone Čehovin-ovo iz Goč (1730 gl.) v Ipavi.

22. aprila. 3. Jurij Markove-ovo iz Kamnika (1000 gl.) v Kranji. — 3. Andr. Zdravje vo iz Št. Jurja (2134 gl.). — 3. Fr. Plinič-ovo iz Ribnice (50 gl.), obe v Ljubljani. — 3. J. Arko-vo iz Ravnega dola (1115 gl.) v Ribnici. — 3. Jan. Tekave-ovo iz Dvorske vasi (845 gl.) v Laščah. — 2. Fr. Pirc-ovo iz Česnice (991 gl.). — 2. Jan. Urh-ovo iz Ponikve (614 gl.), obe v Krškem. — 2. Jerj Zalar-jeve iz Studenca (1693 gl.). — 2. Jože Jankovič-ovo iz Brezovice (2710 gl.). — 2. Fr. Gris-ovo iz Pijave gorice (1681 gl.). — 2. Jernej Krošovec-vo iz Vrhnike (945 gl.), vse v Ljubljani. — 2. Jan. Kastelic-ovo iz Brmacine (3700 gl.) v Metliki. — 2. Ferdo Smrtnik-ovo (3528 gl.) v Ljubljani. — 2. Jan. Lazar-jevo iz Male vasi (1318 gl.) v Laščah. — 2. T. Zidov-ovo iz Zlatna (2683 gl.) v Radoljci. — 3. Tone Pirc-ovo (1150 gl.) v Kranjski gori. — 1. Tone Petelin-ovo iz Poljan (2200 gl.) v Ribnici. — 1. Matej Grmek-ovo iz Laz (1200 gl.) na Vrhniki. — 3. Tone Hrovat-ovo iz Hočevja (5350 gl.) v Laščah. — 3. Jan. Žgur-jevo iz Podrage (4781 gl.) v Ipavi. — 3. Jak. Smukave-ovo iz Česnice (1150 gl.) Kranjski gori.

3000 hrastovih suhih skodelj

je po ceni na prodaj pri cerkvi sv. Antona na Zdenjskem rebri fare Dobropolje (Gutenfeld).

Matija Tisel, cerkvenik.

(23 - 1)

France Rud. Vogler,

stavbeni in umetniški kamnosek v Celovcu, priporoča svojo (21—2)

zalogo grobnih spominkov

iz domačega in tujega marmorja po ceni od 4 gl. više.

Ploše za mize

iz krassthalskega in kararskega marmorja, okviri za ognjišča, mejniki, korita za vodnjake in konje, grobni kameni itd. itd.

Visoko častiti duhovščini

se priporoča imenovani za izdelovanje oltarjev, prižnic (lec), ograj pri oltarjih itd.

Krstni kameni

se najhitreje in trdno izdelujejo po najnižjih cenah.

Proračuni stroškov in ilustrirani zapiski s cenami vred o stavbah, pa tudi o grobnih spominkih se pošiljajo, ako jih kdo zahteva, brezplačno.